

Mahepõllumajanduslikult märgistatud toidu valmistamine

Piret Rajasalu
Veterinaar- ja Toiduamet
Jaekaubanduse, mahepõllumajanduse ja
mittelomse toidu büroo juhataja
Piret.Rajasalu@vet.agri.ee

Sisukord

1. Kontrollsüsteem
2. Mahetoidu valmistamise üldnõuded
3. Toidu mahepõllumajandusele viitavalt märgistamine
4. Nõuded mahetoidu käitlemisele ja arvestuse pidamisele
5. Mahetunnustuse taotlemine

Piret Rajasalu Mahetoidu turustamine 2 22.11.2017

Mahetoit

1. Kontrollsüsteem

Piret Rajasalu Mahetoidu turustamine 3 22.11.2017

Mis on mahe kontrollsüsteem?

- * Kui ettevõtte soovib müüa oma toodangut viitega mahepõllumajandusele, peab ta olema **tunnustatud mahepõllumajanduse seaduse alusel ehk liitunud mahe kontrollsüsteemiga**
- * Mahepõllumajanduse seaduse alusel peab olema tunnustatud ka selline ettevõtte, kes kasutab oma tootes kasvõi ühte mahepõllumajanduslikku koostisosa ja soovib sellele koostisosade loetelus viidata

Piret Rajasalu Mahetoidu turustamine 3 22.11.2017

Turustusahel kui kett

- * Kogu mahetoote liikumise ahel tootjast jaemüügi etapini peab olema jälgitav
- * Kontrollsüsteemi kuuluvad tootjad, valmistajad, hulgimüüjad ning pakendamata toidu jaemüüjad
- * Jälgitavuse kadudes ei vasta toode enam nõuetele ja teda ei saa mahedana müüa

Piret Rajasalu Mahetoidu turustamine 5 22.11.2017

Miks nii rangelt kontrollitav?

- * Mahe tõestatus ja erisus põhineb dokumentaalsel tõestusel
- * Järelevalve on üles ehitatud arvestuse pidamisele ning jälgitavusele
- * Võltsimise risk on kõrge
- * Järelevalveasutused teostavad ristkontrolle erinevate käitlemisetappide ning ka riikide vahel

Mahetoit

2. Mahetoidu valmistamine

Mahetoidu valmistamise nõuded(1)

- * Töötlemisel ei kasutata aineid ega muid meetodeid, mis taastaksid mahepõllumajandusliku toidu töötlemisel ja ladustamisel kaduma läinud omadusi, parandaksid kõnealuste toodete töötlemisel esinenud hooletuse tagajärgi või võiksid olla eksitavad toodete tegeliku laadi osas.
- * Mahepõllumajanduslikult töödeldud toidu valmistamine hoitakse **ajas või ruumis lahus muust toidust**.
- * Toote valmistamiseks kasutatakse peamiselt põllumajanduslikku päritolu koostisosi.

Mahetoidu valmistamise nõuded(2)

- * Mahetöötlemisel **ei tohi kasutada geneetiliselt muundatud organisme (GMO)** ega neist koosnevaid ega neid sisaldavaid tooteid.
- * Mahepõllumajandusliku toidu ning mahepõllumajanduslikus toidus kasutatud toormaterjalide töötlemisel on keelatud kasutada **ioniseerivat kiirgust**.

Mahetoidu valmistamise nõuded(3)

- * Mahetoidu valmistamisel jaotatakse kasutatav tooraine:
 - * Põllumajanduslikud koostisosad
 - * Mitte-põllumajanduslikud koostisosad
 - * Vesi, sool

Põllumajanduslikud koostisosad

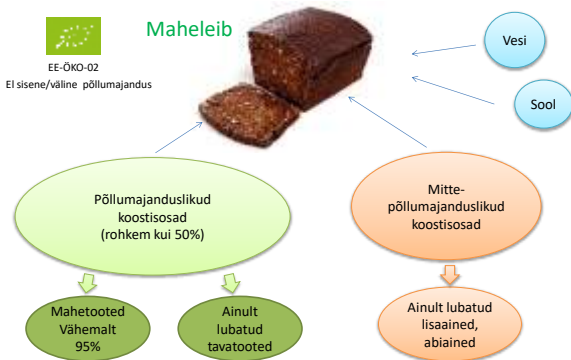
- * Alati on lubatud kasutada mahepõllumajanduslikku toorainet
- * 5% ulatuses on lubatud kasutada vaid piiratud hulka mitte-mahepõllumajanduslikku toorainet. Kasutada lubatud tooraine nimekiri on toodud määruse 889/2008 lisas IX

Mittepõllumajanduslikud koostisosad

- * Kasutada võib **vaid lubatud** mittepõllumajanduslikke koostisosi:
 - * Lisaaineid*
 - * Töötlemise aineid*
 - * Vaid looduslike lõhna- ja maitseaineid (NB! Toote sertifikaat!)*
 - * Mikroorganismide preparaate (peab olema kinnitus, et on GMO vaba).
- * lubatud ainete loetelu on toodud Komisjoni määruse (EÜ) nr 889/2008 artiklis 27

Mahetoit

3. Toidu mahepõllumajandusele viitavalt märgistamine

Mahelogo

- * **Müügipakendis toidul kohustuslik!**
- * Logo peab olema õige värvi ja suurusega!
- * **Logoga samas vaateväljas** peab olema alati kontrollasutuse kood ning **kontrollasutuse koodi all** peab olema päritolutähis
- * Päritolu = kus on kasvanud/kasvatatud tooraine

EE-ÖKO-02
ELI põllumajandus

Vabatahtlik mahemärk

- * EL riikidel siseriiklikud märgid
- * Kasutamine on vabatahtlik
- * Ei vabasta EL mahelogo kasutamise nõudest

Näide: Maheleib

Koostis: Maherukkijahu, vesi, mahepärm, mahesuhkur, sool

EE-ÖKO-02
EI sisene/väline põllumajandus

Kokkuvõte: Mahe logo kandev toode

- * On toodetud mahepõllumajanduse seaduse nõudeid arvestades
- * Toote nimetuses või müüginimetusega samal väljal võib olla viide mahepõllumajanduslikule tootmisviisile
- * Tootel on kohustuslik ELi mahe logo, kontrollasutuse kood ja päritolutähis
- * Tootel võib olla vabatahtlik mahemärk

Näide: Leib

Koostis: Maherukkijahu*, vesi, pärm, suhkur, sool

*87 % põllumajanduslikest koostisosadest pärineb mahepõllumajandusest

EE-ÖKO-02

Kokkuvõte: Mahepõllumajanduslike koostisosi sisaldav toode

- * On toodetud mahepõllumajanduse seaduse nõudeid arvestades
- * Toote koostisosade loetelus on viide mahepõllumajanduslikule tootmisviisile
- * Esitatakse mahekoostisosade %
- * Tootel on kontrollasutuse kood

Mahetoit

4. Nõuded mahetoidu käitlemisele ja arvestuse pidamisele

- * Eelneva käitlemisetapi eest vastutava ettevõtte tõendav dokument
- * Veenduda tõendava dokumendi kehtivuses
- * Veenduda toodete märgistuse õigsuses, saatedokumentidel peab olema viide mahedale
- * Mittenõuetekohast toitu ei tohi vastu võtta ega käidelda

Pakendamata toodete ladustamine

- * Pakendamata mahetoodete ladustamine peab olema ajaliselt või ruumiliselt eristatud tavatoodete ladustamisest
- * Vajadusel on mahetoodete ladustamiskohad eraldi märgistatud
- * Mahetoodete ladustamise koht (ad) on personalile teada ning kergesti üles leitav (ad)
- * Vajadusel puhastatakse ladu enne mahetoote ladustamist

Toodete maha kandmine

- * Mittenõuetekohaste toodete käitlemisest eemaldamine peab olema dokumenteeritud
- * Märgitakse toote liik, nimetus, käitlemisest eemaldatava toote kogus, millal käitlemiselt eemaldati ning mis tootega tehti

Arvestuse pidamine

- * Perioodiliselt koostatakse arvestuse pidamise osas bilanss
- * Märgitakse konkreetse perioodi
 - * Sisse ostetud tooted ja kogused
 - * Müüdüd/maha kantud tooted ja kogused
 - * Laos olevad tooted ja nende kogused
- * Teostatakse inventuur

Dokumendid peavad olema tegevuskohas

Sisendite väljundite bilanss

Massi-balansi arvutus iga koostisosa kohta ja iga valmistoote kohta +

Massibalansi arvutus sisse tulnud tooraine (tooraine, mis on toodete valmistamiseks sisse võetud) ja valmistoote (tooraine kogus valmistootes) vahel

Mõlemaid arvutusi tuleb teostada määratud perioodi jooksul (1-6 kuuse intervalliga).

Tooraine massibalanss

Koostisosade massibalanss	
	Kogus (kg)
laoseis	25500
+lattu juurde	196000
-laos alles	58000
=arvutuslikult kasutatud kogus	163500
-tegelikult kasutatud kogus	159300
- ära visatud, müüdüd, kasutatud tavatootes	1300
=erinevus	2900
erinevuse %	1,80%

Lõpptoote massibalanss

Lõpptoote massibalanss	
	Kogus (kg)
laoseis perioodi alguses	118900
+tootmisest lisandunud kogus	78300
-laoseis perioodi lõpus	90600
=väljastamiseks saadaval	106600
-dokumenteeritud müük või väljastamine	104200
-maha kantud, proovipartii, turundus	2100
=erinevus	300
erinevuse %	0,28%

Sisendite-väljundite bilanss

Sisendite-väljundite bilanss	Kogus (kg)
Laoseis	25500
+lattu juurde	196000
-ära visatud või müüdüd	1300
-laos alles	5800
=Tooraine X kogus tootmisesse	214400
-Tooraine X kogus lõpptootes	205000
=erinevus	9400
erinevuse %	4,38%

Jälgitavuse tagamine

- * Jälgitavuse kontrolli võib alustada erinevatest kohtadest:

- * Lõpptootest
- * Sissetulevast toorainest
- * Lao-aruanettest
- * Sisendite-väljundite bilansist

Idee on kasutades ühte või mitut koostisosa, liikuda tagasi tooraine tarnijani või tootjani.

Personali koolitamine

- * Personali teadlikkus mahendüettest oma tööprotsessi piires
- * Personali teadlikkus on dokumentaalselt tõestatud

Mahetoit

5. Tunnustamise taotlemine

Tunnustamise taotlemine

- * Esitatakse ettevõtte asukoha järgsele maakonna veterinaarakeskusele:
 - * Taotlus tunnustamiseks
 - * Ettevõtte tegevuse kirjeldus:
 - * Valmistatavad tooted ja nende retseptid
 - * Kirjeldus kuidas tagatakse mahendüete täitmine (tarnijate kontroll, vastuvõtutl teostatavad toimingud, eristatavus jne)
 - * Arvestuse pidamine ettevõttes

Tõendav dokument

- * Kinnitab, et tootja või ettevalmistaja või turustaja on järelevalve all ning täidab mahepõllumajanduse seaduse nõudeid
- * Väljastab kontrollasutus
 - * Eestis Põllumajandusamet või Veterinaar- ja Toiduamet
- * Tõendava dokumendi info liigub tootega kaasa järgmisesse käitlemisetappi

Riigilõiv

- * Riigilõiv tunnustamise eest ning tunnustamisele järgnevast aastast alates igal aastal korralise järelevalvetoimingu eest **40 eurot**
- * **mahetoidu impordiga tegelemisel 100 eurot**
- * Esmakordne riigilõiv tasutakse ettevõtte tunnustamise taotluse esitamise kuupäevaks

Mahepõllumajanduse register

- * Mahepõllumajandusliku käitlemisega tegelevate ettevõtete andmed kantakse mahepõllumajanduse registrisse
- * Register asub: www.pma.agri.ee

Peamised õigusaktid (1)

- * Mahepõllumajanduse seadus
- * Põllumajandusministri määrused:
 - * 20. veebruari 2009. a määrus nr 25 „Mahepõllumajandusliku tootmise nõuded“
 - * 20. veebruari 2009. a määrus nr 26 „Mahepõllumajanduse valdkonnas tegutsemiseks tunnustamise taotlemine ja taotluse menetlemise kord“
 - * 5. detsembri 2006. a määrus nr 105 „Mahepõllumajandusele viitava märgi etalonkirjeldus ja märgi kasutamise kord“
 - * 5. detsembri 2006. a määrus nr 106 „Mahepõllumajanduse valdkonnas tegutseva isiku üle järelevalvet teostavate asutuste koodid“

Peamised õigusaktid (2)

- * Nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007, mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise kohta
- * Komisjoni määrus (EÜ) nr 889/2008, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 834/2007 üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses mahepõllumajandusliku tootmise, märgistamise ja kontrolliga

Kuidas leida õigusakte?

- * <http://eur-lex.europa.eu>
- * www.vet.agri.ee
- * www.agri.ee

Täna tähelepanu eest!